

АГРОБІЗНЕС В УКРАЇНІ:
ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ

2016

ВСТУП

Агропромисловий комплекс є одним із найпривабливіших секторів економіки України. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, агропромисловий комплекс забезпечує 14% загального обсягу ВВП України. Експорт продукції аграрного сектору у 2015 році становив 14.6 мільярдів доларів США, що відповідає рекордним 38.2% від загального експорту України. Минулого року в агропромисловість було інвестовано понад мільярд доларів США. В сільському господарстві України зайняті понад 3 млн. осіб, а це понад 17% від усіх зайнятих.

З огляду на важливість цієї галузі економіки для держави, протягом 2015 року відбулися значні зміни у законодавстві, що регулює господарську діяльність у сфері агропромисловості. Першочерговим завданням таких змін було спрощення ведення бізнесу в агросекторі.

Так, зокрема, було скасовано більше двадцяти дозвільних процедури та переглянуто окремі обов'язкові процедури та дозволи в агропромисловому комплексі (включаючи у сферах ветеринарії, пестицидів та агрохімікатів, тваринництва, харчових продуктів, рибного господарства, природокористування), обмежено контролюючі повноваження окремих державних органів, знижено ризики корупції в державних органах, спрощено процедуру оформлення водокористування, передбачено спрощення обороту добрив і засобів захисту рослин тощо.

У даній брошурі проводиться огляд законодавчих норм, що застосовуються при регулюванні агропромислової діяльності, у тому числі щодо купівлі-продажу та оренди земель сільськогосподарського призначення, різних аспектів трудових відносин та податкового законодавства тощо. Дана публікація буде корисною для потенційних інвесторів у галузі сільського господарства, підприємств, що здійснюють виробництво та переробку сільськогосподарських товарів та інших осіб, що зацікавлені в агропромисловому секторі України.

Щиро Ваші,
DLF attorneys-at-law

ЗМІСТ

1.	КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ	4
1.1.	Землі сільськогосподарського призначення	4
1.2.	Передача земель сільськогосподарського призначення	4
1.3.	Мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення	5
2.	ОРЕНДА ЗЕМЛІ	6
2.1.	Договір оренди землі	6
2.2.	Істотні умови договору оренди землі	6
2.3.	Строк дії договору оренди землі	7
2.4.	Орендна плата	7
2.5.	Права та обов'язки сторін за договором	7
2.6.	Припинення договору	7
3.	ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ	9
3.1.	Трудовий договір	9
3.2.	Випробування працівника	10
3.3.	Припинення трудового договору	10
3.4.	Працевлаштування іноземців	12
3.5.	Посвідка на проживання	13
3.6.	Відпустки	13
3.7.	Заробітна плата	14
4.	ОПОДАТКУВАННЯ У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	15
4.1.	Умови оподаткування єдиним податком	15
4.2.	Об'єкт та база оподаткування	16
4.3.	Ставки єдиного податку	16
4.4.	Звітний період та порядок сплати єдиного податку	16
4.5.	Порядок обрання єдиного податку	16
4.6.	Особливості оподаткування ПДВ	17
4.7.	Трансфертне ціноутворення	17
5.	ЗАХИСТ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	18
5.1.	Міжнародні угоди	18
5.2.	Гарантії українського законодавства	18

1. КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

1.1. Землі сільськогосподарського призначення

Землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури, у тому числі інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції, або призначені для цих цілей.

До земель сільськогосподарського призначення належать:

- а) сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги);
- б) несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель лісгосподарського призначення, землі під господарськими будівлями і дворами, землі під інфраструктурою оптових ринків сільськогосподарської продукції, землі тимчасової консервації тощо).

Держава визнає пріоритетність земель сільськогосподарського призначення. Землі, придатні для потреб сільського господарства, повинні надаватися насамперед для сільськогосподарського використання.

1.2. Передача земель сільськогосподарського призначення

Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність та надаються у користування:

- а) громадянам - для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокошення та випасання худоби, ведення товарного сільськогосподарського виробництва, фермерського господарства;
- б) сільськогосподарським підприємствам - для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;
- в) сільськогосподарським науково-дослідним установам та навчальним закладам, сільським професійно-технічним училищам та загальноосвітнім школам - для дослідних і навчальних цілей, пропаганди передового досвіду ведення сільського господарства;
- г) несільськогосподарським підприємствам, установам та організаціям, релігійним організаціям і об'єднанням громадян - для ведення підсобного сільського господарства;
- г) оптовим ринкам сільськогосподарської продукції - для розміщення власної інфраструктури.

Землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватись у власність іноземцям, особам без громадянства, іноземним юридичним особам та іноземним державам.

Іноземці та особи без громадянства можуть набувати права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення в межах населених пунктів, а також на земельні ділянки несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві приватної власності у разі:

- а) придбання за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;
- б) викупу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві власності;
- в) прийняття спадщини.

У той же час землі сільськогосподарського призначення, прийняті у спадщину іноземцями, а також особами без громадянства, протягом року підлягають відчуженню.

1.3. Мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення

В Україні починаючи із 2002 року було запроваджено мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення. У листопаді 2015 року дію мораторію було продовжено до 1 січня 2017 року.

Відповідно до закону, до набрання чинності законом про обіг земель сільськогосподарського призначення, але не раніше 1 січня 2017 року, не допускається:

- купівля-продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності, крім вилучення (викупу) їх для суспільних потреб;
- купівля-продаж або іншим способом відчуження земельних ділянок і зміна цільового призначення (використання) земельних ділянок, які перебувають у власності громадян та юридичних осіб для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства, а також земельних часток (паїв), крім передачі їх у спадщину, обміну земельної ділянки на іншу земельну ділянку відповідно до закону та вилучення (викупу) земельних ділянок для суспільних потреб, а також крім зміни цільового призначення (використання) земельних ділянок з метою їх надання інвесторам - учасникам угод про розподіл продукції для здійснення діяльності за такими угодами.

Угоди (у тому числі довіреності), укладені під час дії заборони на купівлю-продаж або іншим способом відчуження земельних ділянок та земельних часток (паїв) в частині їх купівлі-продажу та іншим способом відчуження, а так само в частині передачі прав на відчуження цих земельних ділянок та земельних часток (паїв) на майбутнє є недійсними з моменту їх укладення (посвідчення).

Варто зазначити, що згадана заборона не може поширюватися на земельні ділянки приватної власності, при наданні яких у власність було встановлене інше цільове призначення ніж «для ведення товарного сільськогосподарського виробництва». Зокрема, такими видами цільових

призначень є: для ведення фермерського господарства; для ведення підсобного сільського господарства; для садівництва; для городництва; для сінокосіння і випасання худоби; для дослідних і навчальних цілей, пропаганди передового досвіду ведення сільського господарства; для розміщення інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції; для іншого сільськогосподарського призначення. Обмеження щодо купівлі-продажу або інших способів відчуження відповідних земельних ділянок та зміни їх цільового призначення (використання) не можуть застосовуватися.

2. ОРЕНДА ЗЕМЛІ

2.1. Договір оренди землі

Право користування земельною ділянкою на правах оренди оформляється шляхом укладення договору оренди землі.

Договір оренди землі укладається у письмовій формі і за бажанням однієї із сторін може бути посвідчений нотаріально. Типова форма договору оренди землі затверджується Кабінетом Міністрів України. Право оренди земельної ділянки підлягає державній реєстрації відповідно до закону.

Громадяни мають право передавати земельні ділянки, призначені для ведення особистого селянського господарства, у користування юридичним особам України. Юридичні особи можуть використовувати такі ділянки для ведення товарного сільськогосподарського виробництва та фермерського господарства без зміни цільового призначення цих земельних ділянок.

2.2. Істотні умови договору оренди землі

Істотними умовами договору оренди землі є:

- об'єкт оренди (кадастровий номер, місце розташування та розмір земельної ділянки);
- строк дії договору оренди;
- орендна плата із зазначенням її розміру, індексації, способу та умов розрахунків, строків, порядку її внесення і перегляду та відповідальності за її несплату.

За згодою сторін у договорі оренди землі можуть зазначатися інші умови.

При цьому, варто зазначити, що до лютого 2015 року договір оренди землі мав містити одинадцять обов'язкових умов та п'ять додатків (план або схема земельної ділянки, акт визначення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), акт приймання-передачі об'єкта оренди та ін.). Відсутність хоча б однієї істотної умови договору чи додатку до нього могла слугувати підставою для відмови в державній реєстрації договору або визнанні його недійсним у судовому порядку. Однак, незважаючи на зміни у законодавстві, форма Типового договору оренди землі і досі містить розширений перелік умов договору оренди земельної ділянки. Тому, до приведення форми Типового договору у відповідність до закону, ми рекомендуємо визначати в договорі усі умови, передбачені Типовим договором.

У разі якщо договором оренди землі передбачено здійснення заходів, спрямованих на охорону та поліпшення об'єкта оренди, до договору додається угода щодо відшкодування орендарю витрат на такі заходи.

2.3. Строк дії договору оренди землі

Строк дії договору оренди землі визначається за згодою сторін, але не може перевищувати 50 років.

При передачі в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, фермерського господарства, особистого селянського господарства строк дії договору оренди землі визначається за згодою сторін, але не може бути меншим як 7 років.

2.4. Орендна плата

Розмір, умови і строки внесення орендної плати за землю встановлюються за згодою сторін у договорі оренди (крім строків внесення орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, які встановлюються відповідно до Податкового кодексу України).

Орендна плата справляється у грошовій формі. За згодою сторін розрахунки щодо орендної плати за землю можуть здійснюватися у натуральній формі. Розрахунок у натуральній формі має відповідати грошовому еквіваленту вартості товарів за ринковими цінами на дату внесення орендної плати. Розрахунки щодо орендної плати за земельні ділянки, що перебувають у державній і комунальній власності, здійснюються виключно у грошовій формі.

2.5. Права та обов'язки сторін за договором

Ризик випадкового знищення або пошкодження об'єкта оренди несе орендодавець, якщо інше не передбачено договором оренди землі.

Орендодавець має право вимагати від орендаря, поміж іншого, використання земельної ділянки за цільовим призначенням згідно з договором оренди; дотримання екологічної безпеки землекористування та збереження родючості ґрунтів, додержання державних стандартів, норм і правил; дотримання режиму водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон, зон особливого режиму використання земель та територій, які особливо охороняються.

Орендар земельної ділянки, поміж іншого, має право: самостійно господарювати на землі з дотриманням умов договору оренди землі; за письмовою згодою орендодавця зводити в установленому законодавством порядку жилі, виробничі, культурно-побутові та інші будівлі і споруди та закладати багаторічні насадження.

Орендареві забезпечується захист його права на орендовану земельну ділянку нарівні із захистом права власності на земельну ділянку відповідно до закону. Зокрема, орендар має право витребувати орендовану земельну ділянку з будь-якого незаконного володіння та користування, на усунення перешкод у користуванні нею, відшкодування шкоди, заподіяної земельній ділянці третіми особами.

2.6. Припинення договору

Договір оренди землі припиняється в разі:

- закінчення строку, на який його було укладено;
- викупу земельної ділянки для суспільних потреб та примусового відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності в порядку, встановленому законом;
- поєднання в одній особі власника земельної ділянки та орендаря;
- смерті фізичної особи-орендаря, засудження його до позбавлення волі та відмови осіб від виконання укладеного договору оренди земельної ділянки;
- ліквідації юридичної особи-орендаря;
- відчуження права оренди земельної ділянки заставодержателем;
- набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, що розташовані на орендованій іншою особою земельній ділянці.

3. ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

Кодекс законів про працю України (далі по тексту – КЗпП України) – це основний документ, що регулює трудові відносини в Україні. КЗпП був прийнятий ще у 1971 році та не відповідає основним засадам ринкової економіки. Окрім того, захист прав робітників є основним лейтмотивом положень цього кодексу: підстави для звільнення працівника обмежені, в той час як останньому надається велика кількість соціальних гарантій. Протягом останніх десяти років в Україні активно обговорюють прийняття нового Трудового кодексу, який би відповідав сьгоднішнім реаліям ринку праці. Станом на лютий 2016 року проект нового Трудового кодексу був схвалений парламентом у першому читанні.

3.1. Трудовий договір

Підставою для виникнення трудових правовідносин, а також формою залучення до праці, є трудовий договір.

У трудовому договорі мають бути відображені наступні умови:

- місце роботи, в тому числі і відокремлений підрозділ чи філія;
- трудова функція працівника;
- дата початку роботи;
- умови, що стосуються оплати праці, доплати чи надбавки;
- умови праці;
- робочий час і час відпочинку;
- гарантії та компенсації за роботу із шкідливими, небезпечними умовами, характеристики умов праці.

Особливою формою трудового договору є контракт, в якому строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення і організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін. Сфера застосування контракту визначається законами України. Так, зокрема, із директором підприємства може бути укладено контракт.

Трудовий договір укладається, як правило, в письмовій формі, і може бути:

- 1) безстроковим, що укладається на невизначений строк;
- 2) на визначений строк, встановлений за погодженням сторін;
- 3) таким, що укладається на час виконання певної роботи.

Строковий трудовий договір укладається у випадках, коли трудові відносини не можуть бути встановлені на невизначений строк з урахуванням характеру наступної роботи, або умов її виконання, або інтересів працівника та в інших випадках, передбачених законодавчими актами.

Також, у агропромисловості може бути застосований спеціальний вид строкового договору: сезонний трудовий договір. Сезонними вважаються роботи, які внаслідок природних і кліматичних умов виконуються не цілий рік, а протягом певного періоду (сезону), що не перевищує шести місяців. У сільському господарстві до таких робіт належить: робота в овочівництві, садівництві, виноградарстві, буряківництві, хмелярстві, на вирощуванні і збиранні картоплі, тютюну, кормів, баштанних культур, лікарських рослин, а також робота на інкубаторно-птаховничих та міжгосподарських інкубаторних станціях. Роботи, які не вказані вище, не є сезонними, навіть якщо вони виконуються не більше шести місяців.

Однією із особливостей сезонного трудового договору є те, що працівники, зайняті на сезонних роботах, мають право достроково розірвати сезонний трудовий договір, письмово попередивши про це роботодавця за три дні, а не за два тижні, як передбачено для інших видів договорів.

3.2. Випробування працівника

При укладенні трудового договору може бути обумовлене угодою сторін випробування з метою перевірки відповідності працівника роботі, яка йому доручається. Випробування не встановлюється при прийнятті на роботу для осіб, які не досягли вісімнадцяти років; молодих робітників після закінчення професійних навчально-виховних закладів; молодих спеціалістів після закінчення вищих навчальних закладів; осіб, звільнених у запас з військової чи альтернативної (невійськової) служби; інвалідів, направлених на роботу відповідно до рекомендації медико-соціальної експертизи. Випробування не встановлюється також при прийнятті на роботу в іншу місцевість і при переведенні на роботу на інше підприємство, в установу, організацію, а також в інших випадках, якщо це передбачено законодавством. Окрім того, до працівників, що приймаються на роботу відповідно до сезонного трудового договору, випробування не застосовується.

Строк випробування при прийнятті на роботу, як правило, не може перевищувати трьох місяців, а в окремих випадках, за погодженням з відповідним виборним органом первинної профспілкової організації, шести місяців.

Строк випробування при прийнятті на роботу робітників не може перевищувати одного місяця.

3.3. Припинення трудового договору

КЗпП визначає виключний перелік підстав, настання яких спричинює припинення трудового договору. До таких підстав належать, зокрема:

- 1) угода сторін;
- 2) закінчення строку, крім випадків, коли трудові відносини фактично тривають і жодна з сторін не поставила вимогу про їх припинення;
- 3) призов або вступ працівника або власника - фізичної особи на військову службу, направлення на альтернативну (невійськову) службу, крім випадків, коли за працівником зберігаються місце роботи, посада;

- 4) розірвання трудового договору з ініціативи працівника, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу або на вимогу профспілкового чи іншого уповноваженого на представництво трудовим колективом органу;
- 5) переведення працівника, за його згодою, на інше підприємство, в установу, організацію або перехід на виборну посаду;
- 6) відмова працівника від переведення на роботу в іншу місцевість разом з підприємством, установою, організацією, а також відмова від продовження роботи у зв'язку із зміною істотних умов праці;
- 7) набрання законної сили вироком суду, яким працівника засуджено (крім випадків звільнення від відбування покарання з випробуванням) до позбавлення волі або до іншого покарання, яке виключає можливість продовження даної роботи;
- 8) підстави, передбачені контрактом.

Трудовий договір, укладений на невизначений строк, а також строковий трудовий договір до закінчення строку його чинності можуть бути розірвані власником або уповноваженим ним органом лише у випадках:

- 1) змін в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або репрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників;
- 2) виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню даної роботи, а так само в разі відмови у наданні допуску до державної таємниці або скасування допуску до державної таємниці, якщо виконання покладених на нього обов'язків вимагає доступу до державної таємниці;
- 3) систематичного невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку, якщо до працівника раніше застосовувалися заходи дисциплінарного чи громадського стягнення;
- 4) прогулу (в тому числі відсутності на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин;
- 5) нез'явлення на роботу протягом більш як чотирьох місяців підряд внаслідок тимчасової непрацездатності, не рахуючи відпустки по вагітності і родах, якщо законодавством не встановлений триваліший строк збереження місця роботи (посади) при певному захворюванні. За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з трудовим каліцтвом або професійним захворюванням, місце роботи (посада) зберігається до відновлення працездатності або встановлення інвалідності;
- 6) поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу;
- 7) появи на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння;
- 8) вчинення за місцем роботи розкрадання (в тому числі дрібного) майна власника, встановленого вироком суду, що набрав законної сили, чи постановою органу, до компетенції якого входить накладення адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу;

10) призову або мобілізації власника - фізичної особи під час особливого періоду.

Також, слід мати на увазі, що у деяких випадках для розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу необхідно отримати попередню згоду виборного органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника), якщо така організація створена на підприємстві.

3.4. Працевлаштування іноземців

Відповідно до Конституції України іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України. Ця норма також стосується працевлаштування іноземців.

Роботодавець має право приймати на роботу іноземця за умови отримання дозволу на застосування праці такого іноземця від Державної служби зайнятості. Законом передбачено, що такий дозвіл надається у наступних випадках:

- в Україні відсутні кваліфіковані працівники, спроможні виконувати відповідний вид роботи, або застосування праці іноземців є доцільним та достатньо обґрунтованим;
- іноземець направлений закордонним роботодавцем в Україну на підставі договорів (контрактів), укладених між вітчизняним та іноземним суб'єктом господарювання, за умови, що чисельність кваліфікованих іноземців, які залучаються в рамках таких договорів (контрактів), не перевищує половини загальної чисельності осіб, що працюватимуть на умовах договорів (контрактів);
- іноземець направлений в Україну у рамках внутрішньо корпоративних трудових переведень;
- іноземець оформлює документи для вирішення питання щодо визнання його біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Для отримання дозволу на застосування праці іноземців роботодавець не пізніше ніж за 15 календарних днів до дати звернення для отримання дозволу подає територіальному органу Державної служби зайнятості інформацію про попит на робочу силу (вакансії). Ця процедура застосовується у зв'язку із тим, що перевага в працевлаштуванні на відкриті вакансії мають громадяни України, які є кваліфікованими та спроможними виконувати відповідний вид роботи. Після цього подаються відповідні документи, включаючи копії документів про освіту або кваліфікацію іноземця, довідку, скріплену печаткою та завірену підписом роботодавця, про те, що посада, на якій застосовується праця іноземця, відповідно до законодавства не пов'язана з належністю до громадянства України і не потребує надання допуску до державної таємниці, довідку, видану в Україні чи в країні походження іноземця, про те, що іноземець не відбуває покарання за скоєння злочину та стосовно нього не здійснюється кримінальне провадження.

Більш того, щодо окремих категорій іноземців, застосування праці яких є доцільним та достатньо обґрунтованим, застосовується прискорена процедура розгляду їх заяв. Так, така прискорена процедура застосовується по відношенню до іноземців, які:

- претендують на зайняття посади керівника, заступника керівника або іншої керівної посади за умови, що такий іноземець є засновником або учасником підприємства, установи, організації;

- претендують на зайняття у суб'єкта індустрії програмної продукції посади керівника або посади ІТ-спеціаліста;
- претендують на зайняття посади, яка передбачає створення об'єктів авторського права та/або суміжних прав як основний трудовий обов'язок;
- мають диплом про вищу освіту одного з навчальних закладів, віднесених до першої сотні в одному з таких світових рейтингів: Times Higher Education за відповідною категорією професії, Academic Ranking of World Universities by the Center for World-Class Universities at Shanghai Jiao Tong University, QS World University Rankings by Faculty, Webometrics Ranking of World Universities за відповідним рейтингом поточного, минулого або позаминулого років.

Державна служба зайнятості протягом семи робочих днів з дня отримання необхідних документів приймає рішення щодо видачі або відмови у видачі дозволу.

Розмір плати за видачу дозволу на застосування праці іноземців становить чотири мінімальні заробітні плати (у лютому 2016 року одна мінімальна заробітна плата становила 1378 гривень, що приблизно становить 55-60 доларів США).

Дозвіл зазичай видається на строк дії трудового договору (контракту), але не більш як на один рік, та може бути продовжений необмежену кількість разів на той самий строк.

3.5. Посвідка на проживання

Право законно перебувати в Україні посвідчується посвідкою на проживання. Існує два види посвідок: посвідка на тимчасове проживання, що дозволяє перебувати в Україні строком до одного року, та посвідка на постійне проживання, що дозволяє перебувати на території України протягом необмеженого періоду часу. Посвідки на тимчасове та постійне проживання видаються Державною міграційною службою України.

Заява на отримання посвідки на тимчасове проживання потребує подання стандартного пакету документів разом із документами, що підтверджують мету перебування в Україні, наприклад, для цілей роботи (дозвіл на застосування праці), для навчання (документ, що підтверджує зарахування до українського університету), для возз'єднання сім'ї (документ, що підтверджує шлюб із громадянином/громадянкою України), тощо.

Рішення щодо видачі чи відмови у видачі посвідки на тимчасове проживання приймається протягом 15 робочих днів з дня отримання усіх необхідних документів.

До заяви на отримання посвідки на постійне проживання також додається дозвіл на імміграцію. Дозвіл на імміграцію надається Державною міграційною службою у рамках квоти імміграції, що встановлюється Кабінетом Міністрів України або, у визначених випадках, поза квотою. Державна міграційна служба приймає рішення щодо видачі дозволу на імміграцію протягом одного року з дня подачі усіх необхідних документів.

3.6. Відпустки

Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менш як 24 календарних дні за відпрацьований робочий рік, який відлічується з дня укладення трудового договору. На підставі медичного висновку жінкам надається оплачувана відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами тривалістю 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів - 70) календарних днів після пологів, починаючи з дня пологів.

Тривалість відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами обчислюється сумарно і становить 126 календарних днів (140 календарних днів - у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів). Вона надається жінкам повністю незалежно від кількості днів, фактично використаних до пологів.

3.7. Заробітна плата

Мінімальна заробітна плата - це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, а також погодинну норму праці (обсяг робіт). Станом на лютий 2016 року мінімальна заробітна плата в Україні становить 1378 грн. (приблизно 55-60 доларів США). Ставка мінімальної заробітної плати встановлюється в державному бюджеті України на поточний рік.

Заробітна плата підлягає індексації у встановленому законодавством порядку. Заробітна плата виплачується працівникам регулярно в робочі дні у строки, встановлені колективним договором або нормативним актом роботодавця, погодженим з виборним органом первинної профспілкової організації чи іншим уповноваженим на представництво трудовим колективом органом (а в разі відсутності таких органів - представниками, обраними і уповноваженими трудовим колективом), але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів, та не пізніше семи днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата.

4. ОПОДАТКУВАННЯ У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Основні положення українського законодавства, які регулюють оподаткування у сфері сільського господарства, закріплені в частині Податкового кодексу України, яка регулює спеціальний податковий режим в аграрному секторі. Так, податкове законодавство України передбачає певні податкові пільги для сільськогосподарських товаровиробників.

4.1. Умови оподаткування єдиним податком

Сільськогосподарські товаровиробники за умови виконання певних умов можуть стати платниками єдиного податку четвертої групи.

Так, юридичні особи мають право обрати четверту групу єдиного податку, якщо частка їх сільськогосподарського товаровиробництва за попередній рік складає щонайменше 75 відсотків.

Норма щодо дотримання частки 75 відсотків сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий рік поширюється на:

- 1) усіх осіб окремо, які зливаються або приєднуються. У цьому випадку стати платником єдиного сільськогосподарського підприємства може в рік утворення, якщо за попередній рік дотримано умову 75 відсотків всіма товаровиробниками, які беруть участь у його утворенні;
- 2) кожну окрему особу, утворену шляхом поділу або виділу. У цьому випадку стати платником єдиного податку можна з наступного року, при умові дотримання частки у розмірі 75 відсотків за попередній податковий рік;
- 3) особу, утворену шляхом перетворення. Обрати спрощену систему можна у році перетворення з дотриманням частки 75 відсотків сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий рік.

Новоутворені сільськогосподарські товаровиробники можуть бути платниками єдиного податку з наступного року, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий рік, дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Ще однією передумовою для отримання права на сплату єдиного податку четвертої групи є використання власних або орендованих сільгоспугідь.

Окрім цього податкове законодавство передбачає три обмеження, за яких юридичні особи не можуть стати платниками єдиного податку, а саме, якщо:

- 1) Дохід від реалізації декоративних рослин (за деякими винятками), диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра становить 50 відсотків від загального обсягу власної продукції;

- 2) Проводиться діяльність з виробництва підакцизних товарів, крім виноматеріалів вироблених на підприємствах первинного виноробства;
- 3) Станом на 1 січня звітного року існує податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили.

4.2. Об'єкт та база оподаткування

Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Права власності/користування земельними ділянками повинні бути оформлені та зареєстровані відповідно до законодавства.

Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь з урахуванням коефіцієнта індексації.

4.3. Ставки єдиного податку

Для платників єдиного податку четвертої групи розмір ставок податку залежить від категорії земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування):

- для ріллі, сіножатей і пасовищ - 0,81;
- для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,49;
- для багаторічних насаджень - 0,49;
- для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,16;
- для земель водного фонду - 2,43;
- для ріллі, сіножатей і пасовищ на закритому ґрунті - 5,4.

4.4. Звітний період та порядок сплати єдиного податку

Звітним періодом для сільськогосподарських товаровиробників є календарний рік. Сплачується єдиний податок сплачують щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового кварталу, у таких розмірах від річної суми єдиного податку:

у I кварталі — 10%;	у III кварталі — 50%;
у II кварталі — 10%;	у IV кварталі — 30%.

4.5. Порядок обрання єдиного податку

Відповідно до податкового законодавства України реєстрація платником єдиного податку є безстроковою. Разом з тим сільськогосподарським товаровиробникам щороку потрібно підтверджувати свій статус. Для підтвердження статусу платника єдиного податку четвертої групи потрібно до 20 лютого поточного року подати низку звітних документів про діяльність за попередній рік.

4.6. Особливості оподаткування ПДВ

Підприємство, яке здійснює господарську діяльність у сфері сільського і лісового господарства та рибальства та відповідає критеріям, може обрати спеціальний режим оподаткування ПДВ. При цьому потрібно мати на увазі, що спеціальний режим оподаткування ПДВ діятиме лише у 2016 році. З 1 січня 2017 року він буде повністю скасований.

Оподаткування ПДВ здійснюється в такому форматі:

- а) за операціями з сільськогосподарськими товарами/послугами (крім операцій із зерновими і технічними культурами та операцій з продукцією тваринництва) ПДВ підлягає перерахуванню до державного бюджету - у розмірі 50 відсотків та на спеціальний рахунок виробника у розмірі 50 відсотків;
- б) за операціями із зерновими і технічними культурами ПДВ підлягає перерахуванню до державного бюджету - у розмірі 85 відсотків та на спеціальний рахунок виробника у розмірі 15 відсотків;
- в) за операціями з продукцією тваринництва ПДВ підлягає перерахуванню до державного бюджету - у розмірі 20 відсотків та на спеціальний рахунок виробника у розмірі 80 відсотків.

З 1 лютого 2016 року діють два відкритих реєстри сум бюджетного відшкодування. Один реєстр включає перелік заявників на автоматичне відшкодування ПДВ, а другий – всіх інших суб'єктів господарської діяльності. Автоматичне відшкодування ПДВ застосовується в випадку якщо доля експортних операцій у господарській діяльності складає понад 40%.

При цьому основною діяльністю такого підприємства повинно бути постачання вироблених ним сільськогосподарських товарів чи послуг на власних або орендованих основних фондах, а питома вага вартості сільськогосподарських товарів чи послуг повинна становити не менш як 75 відсотків вартості всіх товарів чи послуг, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно.

4.7. Трансфертне ціноутворення

Трансфертне ціноутворення застосовуються до контрольованих операцій за умови, що загальна сума річного доходу платника та/або пов'язаних осіб перевищує 20 млн. грн. (без урахування ПДВ), а обсяг операцій платника та/або пов'язаних осіб з кожним контрагентом перевищує 1 млн. грн. (без урахування ПДВ) або 3% доходу платника за відповідний податковий рік.

Контрольованими операціями вважаються (1) операції з пов'язаними нерезидентами; (2) операції з продажу товарів через комісіонерів-нерезидентів та (3) операції з нерезидентами з офшорних юрисдикцій. Оподаткування контрольованих операцій здійснюється виключно відповідно до визначених в податковому законодавстві України методів визначення ціни.

5. ЗАХИСТ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

5.1. Міжнародні угоди

Засобом, який можна використовувати для захисту іноземних інвестицій є використання укладених міжнародних договорів про заохочення та захист інвестицій. Так після ратифікації Україною в 2000 році Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами учасники конвенції мають можливість звернутись в Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів для захисту своїх інвестицій.

В Міжнародному центрі по врегулюванню інвестиційних спорів інвестори в першу чергу можуть розраховувати на захист своїх прав у зв'язку конфіскацією їхнього майна, нерівноправним відношення до національних та іноземних інвесторів.

Міжнародні угоди про сприяння та захист інвестицій були укладені з низкою країн, серед яких Німеччина, Великобританія, Франція, Швейцарія, Нідерланди, Данія, Польща, Туреччина, Китай, Японія, Сполучені Штати Америки, Канада та багато країн Близького Сходу.

Умови двосторонніх міжнародних угод про сприяння та захист інвестицій не є стандартизованими, і можуть суттєво відрізнятись.

5.2. Гарантії українського законодавства

Загалом захист іноземних інвестицій в Україні регулюється Законом України «Про режим іноземного інвестування» та Законом України «Про захист іноземних інвестицій». Ці нормативно-правові акти визначають основні гарантії, на яких базується захист іноземних інвестицій в Україні.

Так, наприклад, принцип гарантування захисту іноземних інвестицій у разі зміни українського законодавства полягає в тому, що у випадку, якщо будуть змінюватися гарантії захисту іноземних інвестицій, то протягом десяти років з дня набрання чинності таким законодавством на вимогу іноземного інвестора застосовуються державні гарантії захисту іноземних інвестицій, тобто ті положення українського законодавства, які діяли на момент здійснення інвестицій.

Державні органи України не мають права реквізувати іноземні інвестиції, за винятком випадків здійснення рятівних заходів у разі стихійного лиха, аварій, епідемій, епізоотій. Зазначена реквізиція може бути проведена на підставі рішень органів, уповноважених на це Кабінетом Міністрів України.

Рішення про реквізицію іноземних інвестицій та умови компенсації можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Іноземні інвестори мають право на відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду і моральну шкоду, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України чи їх посадовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо

іноземного інвестора або підприємства з іноземними інвестиціями, відповідно до законодавства України.

Усі понесені витрати та збитки іноземних інвесторів, завдані внаслідок таких дій, повинні бути відшкодовані на основі поточних ринкових цін або обґрунтованої оцінки, підтверджених аудиторською фірмою. Компенсація, що виплачується іноземному інвестору, повинна бути швидкою, адекватною та ефективною.

У разі припинення інвестиційної діяльності іноземний інвестор має право на повернення не пізніше шести місяців з дня припинення цієї діяльності своїх інвестицій в натуральній формі або у валюті інвестування в сумі фактичного внеску без сплати мита, а також доходів з цих інвестицій у грошовій чи товарній формі за реальною ринковою вартістю на момент припинення інвестиційної діяльності.

Іноземним інвесторам після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів гарантується безперешкодний і негайний переказ за кордон їх прибутків, доходів та інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах внаслідок здійснення іноземних інвестицій.

КОНТАКТИ

Ігор Дикунський, LL.M.

Партнер
igor.dykunskyi@DLF.ua

Купівля-продаж сільськогосподарських підприємств
Поставки та лізинг у агропромисловості

Андрій Навроцький, LL.M.

Партнер
andriy.navrotskiy@DLF.ua

Антимонопольні питання в агропромисловості
Оренда, купівля-продаж землі

Андрій Жаріков, LL.M.

Юрист
andrii.zharikov@DLF.ua

Проектне фінансування в агропромисловому секторі
Трудові відносини в сільському господарстві

Дмитро Сикалюк

Юрист
dmitriy.sykaluk@DLF.ua

Податкове структурування в агропромисловості
Вирішення спорів у агропромисловості

Ігор Дронов

Юрист
igor.dronov@DLF.ua

Дозволи для сільськогосподарської діяльності
Експорт-імпорт сільськогосподарської продукції